

activiteiten doen het beschikbare terrein gestadig in omvang afnemen. Hier staat tegenover dat ruige terreinen, die dankzij bepaalde werkzaamheden ontstaan, (tijdelijk) een behoorlijke bevolkingsdichtheid kunnen vertonen.

In totaal werden gegevens ontvangen die betrekking hadden op ca. 40.000 ha terrein (alle terreintypen tezamen). Het zal duidelijk zijn dat 26 medewerkers niet in staat zijn geweest een gebied van deze grootte nauwkeurig te inventariseren. Uitgaande van de resultaten van onderzoek in een beperkt gebied, konden enige medewerkers echter het aantal broedparen in een groter gebied van hetzelfde terreintype vrij nauwkeurig berekenen. Aangenomen mag worden dat genoemde terreinen bij benadering 1.000 broedparen herbergden.

Het is beslist niet zo dat uitsluitend gegevens van kwikstaartrijke terreinen werden verkregen en verwerkt; ook een opgave van geen enkel territorium op 400 ha ogenschijnlijk geschikt terrein is meegeteld. De bevolkingsdichtheden die werden gemeld varieerden van 0 territoria op 400 ha tot 3 territoria op 2 ha. Het is niet waarschijnlijk dat voor deze grote verschillen een afdoende verklaring zal kunnen worden gegeven.

Alhoewel het vaststellen van het aantal broedparen in ons land tot de onmogelijkheden behoort (men zie het aantal medewerkers), is het wel mogelijk iets op te merken over de schatting die in de Avifauna van Nederland (1962) wordt gegeven. De gele kwikstaart wordt daar aangeduid als een *vrij talrijke broedvogel* (2.500-10.000 paren). Het is niet gewaagd te veronderstellen dat een soort, die op 40.000 ha (een fractie van het beschikbare terrein) in ongeveer 1.000 broedparen vertegenwoordigd is, in ons land als geheel in *meer* dan 10.000 broedparen zal voorkomen, zodat van een *talrijke* broedvogel kan worden gesproken.

De geelgorsinventarisatie in 1967

Door J. Reijnders

Het onderzoek naar het voorkomen en de verspreiding van de geelgors als broedvogel in Nederland heeft ook in 1967 veel medewerking verkregen. Gedurende het eerste inventarisatiejaar (1966) werkten ongeveer 115 personen mee. In 1967 waren er ruim 130, waarvan 53 ook in 1966 reeds hun medewerking hadden verleend. Alle personen die mij gegevens zonden wil ik hiervoor nogmaals hartelijk danken.

Het verslag over 1966 is gepubliceerd in „Natura” van maart 1967. De vele nieuwe gegevens die binnenkwamen hebben het verspreidingsbeeld van de geelgors inmiddels veel verduidelijkt. Hierbij bleek o.a. dat in het verslag van 1966 de aantallen geelgors-territoria van de provincie Drente veel te laag geschat waren. Voor de gehele provincie werd een aantal vermoed van 500 à 600 paren. Doch nu is gebleken dat er in Drente ten minste 2.000 paren geelgorzen broeden.

Op de verspreidingskaart werden voor drie Drentse gemeenten (Zuidwolde, Ruinen en Emmen) resp. 15, 15 en 10 territoria vermeld. De nieuwe schattingen zijn echter resp.: 100, 200 en 500 territoria, voorwaar een aanzienlijk verschil. Ook de gemeente Huizen in het Gooi is rijker aan geelgorzen gebleken: de twee territoria die daar in 1966 werden

verondersteld, bleken bij de inventarisatie van vorig seizoen in twintig territoria te moeten worden veranderd. Andere grote verschillen zijn echter niet aan het licht gekomen. De vijf hierboven genoemde verschillen berusten duidelijk op te lage schattingen tijdens het eerste inventarisatiejaar.

Aantalsschommelingen en aantal broedparen

Uiteraard is het aantal geelgorsterritoria in een bepaald gebied niet elk jaar constant. Maar deze broedvogel blijkt in een groot deel van ons land jaarlijks slechts zeer geringe schommelingen in aantal te vertonen. In de randgebieden van het landelijke geelgors-areaal kunnen jaarlijks wel belangrijke fluctuaties in de aantallen broedparen voorkomen. Doch de invloed hiervan op het totale aantal in ons land is heel gering, althans gerekend over een periode van enkele jaren.

In Zuidoost-Groningen is de geelgors de laatste jaren snel achteruit gegaan. Het kwistige rondstrooien van landbouwvergiften is hiervan waarschijnlijk de voornaamste oorzaak. Nadere gegevens zijn zeer gewenst. De achteruitgang van de geelgors op de kleigebieden in het westen van ons land is reeds in het vorige verslag vermeld. Ook nu kwamen weer gegevens binnen die deze afname bevestigden, vooral voor de provincie Zeeland.

Het is prettig dat enkele medewerkers ook een duidelijke toename van het aantal broedparen in hun gebied melden. Deze optimistische geluiden komen o.a. uit de gemeenten Overasselt, Culemburg en Houten. De beschikbare gegevens zijn nog onvoldoende voor het maken van betrouwbare aantalsschattingen voor elke provincie. Wel is het mogelijk een redelijk goede schatting te maken van het minimum-aantal broedparen per provincie. Deze aantallen zijn: Groningen 250, Friesland 100, Drente 2.000, Overijssel 3.000, Gelderland 4.000, Utrecht 500, Noord-Holland 125, Zuid-Holland 80, Zeeland 60, Noord-Brabant 6.000, Limburg 4.500. Voor geheel Nederland dus tenminste 20.615 broedparen. Een maximum-aantal schatten is nog niet mogelijk, doch m.i. ligt dit beslist boven de 30.000. De aanduiding „talrijke broedvogel” in de „Avifauna van Nederland” (1962), wat wil zeggen van 10.000 tot 50.000 broedparen is m.i. absoluut juist.

Voortgezet onderzoek

In tegenstelling tot hetgeen vorig jaar in het geelgorsverslag werd gemeld, wordt dit onderzoek ook in 1968 voortgezet. Het is verheugend dat voor de inventarisatie van een onaanvaardbaar zangvogeltje als de geelgors zoveel medewerking verkregen kan worden. Aanvullingen op opmerkingen zijn steeds welkom.

Als dit artikel verschijnt is het derde inventarisatie-seizoen reeds begonnen, maar ook de maanden juni en juli zijn voor dit onderzoek nog goed te benutten. Eventuele nieuwe medewerkers kunnen een deelnameformulier bij mij aanvragen.

Medewerkers aan het broedvogelonderzoek

De namen van de medewerkers aan het onderzoek van 1966 en 1967 zijn hieronder vermeld. De namen van instituten en verenigingen zijn aan het eind in een aparte lijst gegeven. Achter de namen zijn de soort-aanduidingen vervallen. Personen die onverhoopt in de lijst zijn vergeten en dus ook geen verslag over 1967 ontvingen, wordt gevraagd dit op te geven bij J. Philippona.

A. H. v. d. Aa, J. Aafjes, O. J. J. H. Aalpol, N.

Aanen, G. H. Aarnink, B. Aartsen, A. Adam, J. Adema, D. Aejlits, F. W. Alleyn, G. Alisma, S. L. v. Ameringen, J. J. Andriese, W. Anema, C. A. v. d. Anker, P. Ankes, P. Annema, M. W. v. Arentzals, W. Baalbergen, Mej. S. A. v. Baaren, J. F. Baars, A. D. Baart, Mevr. E. Bachmohr-de Vrè, J. Bais (Overveen), J. Bais (Terwinselen), G. en L. Batterink, K. Bazuin, M. H. B. v. d. Beek, N. v. d. Beek, F. Beenen, H. E. M. de Beer, C. Beets, H. Bekkema, A. Belonje-Harmsen, D. v. Bennekom, F. ten Benschel, J. M. v. d.